

NIKOLAJ Udstillingsbygning

7. februar - 23. april 2004

Black Shoals

Black Shoals
Stock Market Planetarium
Lise Autogena og Joshua Portway
Planetarium

Målgruppe: 8.-10. klasse, gymnasiet/HF, VUC m.fl.

Black Shoals Stock Market Planetarium

Mennesket har altid søgt at tyde stjernerne. Guders sindelag og magt over vejrforhold, krige og katastrofer er blevet bekræftet i himmellegemernes indbyrdes liv, men også individers personlige og eksistentielle vejledning har traditionelt været astrologiens mål. I nyere tid er store internationale selskaber begyndt at tage varsler af stjernerne, før de handler på verdens børser.

Den danske billedkunstner Lise Autogena og Joshua Portway – kunstner og computerprogrammør fra England – har sammen skabt en installation i Nikolaj, hvor økonomiers abstrakte og ofte uforudsigelige bevægelser på de internationale børsmarkeder forvandles til levende stjerner og stjernetaget for øjnene af dig. Projektet er udviklet i et komplekst og usædvanligt samarbejde med internationale forskere og erhvervsvirksomheder inden for biologi, kunstigt liv og computervidenskab.

Om installationen

Under den gamle kirkebygningens sakrale hvælv er udsædnt en planetariekuppel på 6 meter i diameter. På kuplen ser du en digitalt styret stjernehimmel, der fungerer som en direkte repræsentation af verdens børsmarkeder, drevet af enorme mængder levende børnsdata. Hver stjerne på himlen svarer til et børsnoteret firma, og hver gang der handles med firmaets aktier, glimter stjernen. Stjernernes størrelse og lysstyrke afhænger af størrelsen af den pågældende handel. Stjerner, hvis priser bevæger sig på samme vis, vil blive draget mod hinanden (og forskellige industrier vil samles i galakser), mens stjerner, hvis priser bevæger sig væk fra hinanden, vil frastødes af hinanden. Der eksisterer altså en form for tyngdekraft mellem stjernerne.

På nattehimlen finder du også nogle parasitlignende, kunstige organismer med hver deres "dna-kode" eller "personlighed". Organismerne knytter sig til stjernerne og næres af det lys, stjernerne udstråler, når de er aktive. Organismerne lever i en slags økosystem, der udvikler sig kaotisk og udgør et ukontrollabelt og uberegneligt forhold i udstillingsprojektet. De vil alle udvikle særlige karaktertræk og livsmønstre, men hvordan de overlever, og hvor primitive eller intelligente de bliver, er der ingen, der ved endnu.

Ved hjælp af computere opstillet omkring planetariet kan du zoome ind på et udvalgt område af himlen for at identificere særlige stjerner/firmaer eller kunstige organismer og undersøge dem nærmere.

Black Shoals

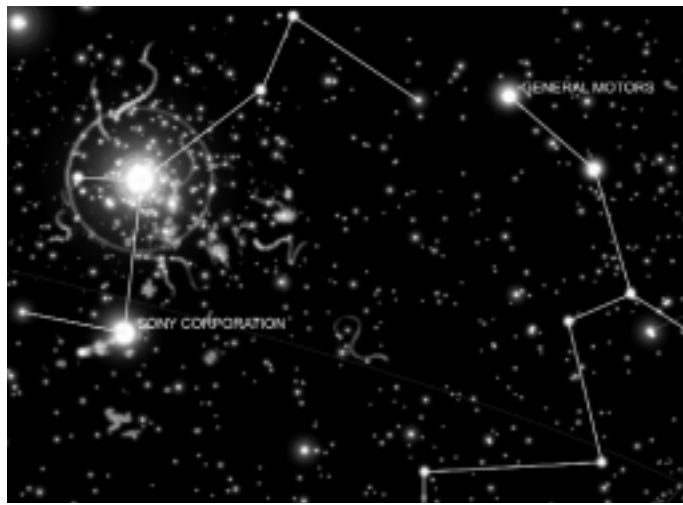
Udstillingens titel "Black Shoals", som direkte oversat betyder "sorte stimer", leger bevidst med navnet på en økonomisk teori fra 70'erne kaldet Black-Sholes-formularen efter navnene på de to ophavsmænd. Teorien blev udviklet som instrument til at mindske risikoen for handel på verdensmarkedet og blev opfattet som en mirakelkur, der imidlertid faldt noget til jorden efter det store sammenbrud af IT-markedet i slutningen af 90'erne.

Black Shoals Stock Market Planetarium i Nikolaj er et kunstprojekt, der præsenterer en kritisk vinkel på menneskets tilsyneladende evige behov for kalkuler og forudsigelser – men er ironisk nok samtidig et konkret og brugbart visualiseringsredskab, som kan udvikles og raffineres til gavn for børsanalytikere og forretningsmænd.

Udstillingen rejser en vifte af spørgsmål om historiens mere eller mindre videnskabelige teoriers herredømme over menneskets liv, drømme og forestillinger om universet. For hvem eller hvad styrer egentlig vores liv og kultur, og kan vi forudsige og kontrollere menneskers og økonomiers pludselige bevægelser? Hvad tror og mener du?

Finansiell Astrologi

Begrebet finansiell astrologi er anerkendt som metode i mange finansmiljøer, selvom det ikke er noget, man taler højt om. I finansiell astrologi tror man på, at himmellegemernes positioner kan påvirke en handel gunstigt eller ugunstigt. Ved at forudsige positioner på himlen kan man således skabe gode betingelser for at handle.

Skitse til planetariumet, 2000

Et univers i forandring

*- Universet er en uendelig kugle, hvis centrum er overalt,
og hvis overflade ingen steder er*

Blaise Pascal – fransk matematiker og naturfilosof (1623-1662)

Aristoteles mente ikke, at universet forandrede sig. Han tog fejl. Det er i konstant forandring. Hele tiden fødes nye stjerner, mens gamle dør i stille krampetrækninger eller store eksplosioner. Meteoror udsletter kloder i armageddon-kollisioner, og sorte huller opsluger langsomt hele galakser. Det er på en gang et barskt og betagende liv, der udspiller sig over hovedet på os.

Mennesket har altid været fascineret af nattehimmelen. "Der er mere mellem himmel og jord", hævdede Shakespeare og henviste til astrologiens forståelse af menneskets samhørighed med universet. Ifølge den kinesiske mytologi blev de første kejsere avlet af meteoror, som faldt ned fra himlen for at gøre kvinden gravid. I dag er det en teori, at livets byggesten kom til Jorden fra rummet. Man har fundet aminosyrer og sukkerstoffer i meteoritter, der er mere end fire milliarder år. Hvis man tør tale om en genetisk længsel, så er vores fascination af nattens lysende objekter måske et udtryk for en sådan. I hvert fald troede Platon, at alle mennesker havde en stjerne, som de på et tidspunkt skulle tilbage til.

Oldtidens grækere gjorde Jorden til centrum i et geocentriske univers. Deres verdensbillede overlevede kristendommens indførelse, fordi det ikke antastede skabelsesberetningen. Men i 1500-tallet begyndte forestillingen om det geocentriske univers at vakle. Det var præsten Copernicus, der foreslog et univers, hvor Jorden og de øvrige planeter kredsede om solen. Mildest talt et kættersk brud med den kristne lære, som rejste en række spørgsmål, kirken hverken kunne eller ville svare på. Siden bekræftede Bruno, Kepler og Galilei det heliocentriske verdensbillede med en styrke, kirken gradvist måtte bøje sig for.

I 350 år har lovene for fysik og matematik præget vores forståelse af universet. Men det videnskabelige verdensbillede står ikke alene. Universet er et meget sanseligt rum, som for de fleste kun giver mening i krydsfeltet mellem religion og kunst, overtro og videnskab.

Biografi

Lise Autogena (1964 DK) bor og arbejder i London på tværs af diverse medier og metoder. Hendes værker er båret af en stor interesse for kompleks teknologi og involverer ofte specialister, videnskabsmænd og institutioner i et netværk omkring det enkelte projekt. Sammen med Joshua Portway har hun i 2001 vist en mindre version af *Black Shoals Stock Market Planetarium* på Tate Britain-museet i London.

Joshua Portway (1967 GB) er anerkendt som en af verdens førende skabere af interaktivt multimedieindhold i computerprogrammer og computerbaserede kunstværker.

Hvad er kunstigt liv?

Normalt forbindes begrebet kunstigt liv med menneskeskabte systemer, der er en efterligning af biologiske organismer og naturlove, f.eks. robotter eller computerprogrammer med en særlig "adfærd". Men grænsen mellem liv og kunstigt liv kan være flydende, og indimellem bytter model og virkelighed plads i hierarkiet. Det, der oprindeligt var en konstruktion (af tanker og ideer), begynder at opføre sig som det sande og naturlige udgangspunkt for den virkelige verden. Forestillingen om en levende gud eller en universel forbindelse mellem himmel og jord kan hævdes at udgøre et kunstigt liv, som mennesker og samfund i lange historiske perioder har underkastet sig. Eller er det omvendt? Har mennesket gjort sig selv til kunstigt liv skabt i religionens billede?

På samme måde kan man spørge, om politiske samfundsmodeller eller ideologier udgør et kunstigt liv for mennesket, eller om mennesket er blevet det kunstige liv i ideologiens tjeneste og billede? "Det frie marked" er et eksempel på et livløst begreb, der i den globale økonomis tidsalder udgør et slags naturniveau, som samfundet (regeringer, etiske holdninger og individer) må indrette sig efter.

Arbejdsspørgsmål/opgaver

- Hvad betyder den omgivende kirkearkitektur for din oplevelse af kunstværket?
- Se nærmere på stjernehimlen. Kan du identificere et særligt geografisk område af verden?
- Iagttag to forskellige områder med kunstige organismer. Beskriv deres udseende og 'adfærd' i forhold til hinanden og prøv, om du kan sætte dem i forbindelse med en moderstjerne. Forestil dig, at de kunstige organismer er grupper af mennesker, folkeslag eller enkeltindivider. Beskriv deres livsbetingelser socialt, økonomisk og etisk.
- Hvordan tror du, eksempelvis religion, fattigdom, krig og terror påvirker markedskræfterne?
- Skab en model af et system fra naturen, som du kender godt, eller som du kan undersøge nærmere, f.eks. fordøjelsesprocessen i en menneskekrop, fotosyntesen i et træ, tidevandet eller lignende. Overvej, om din model kan bruges som metafor for et fænomen i kulturen socialt, politisk, økonomisk eller etisk.
- Er økonomien lige så stærk og eviggyldig en magtfaktor, som stjernerne har været det for mennesker igennem årtusinder?
- Hvad kan mennesker kontrollere, og hvad kan de ikke kontrollere?
- Hvilken rolle spiller astrologien i vores kultur?

Du kan få mere at vide om projektet på hjemmesiden: www.blackshoals.net

UNDERSVINGSFORLØB

Fra mandag til fredag mellem kl. 9 og 12 tilbydes gratis undervisningsforløb af 1 eller halvanden times varighed.

Undervisningen er dialogbaseret og inddrager processkrivning og praktiske øvelser.

Bestilling af undervisningsforløb og undervisningsmateriale:

Telefon 33 93 16 26 alle hverdage mellem kl. 13 og 15.

E-mail: formidling@nikolaj-ccac.dk

Skolebesøg uden undervisning skal også annonceres i forvejen.

Yderligere information: www.nikolaj-ccac.dk

Forsidefoto:

Installationsfoto af planetariumet på Tate Britain, 2001

Skoletjenesten